

Življenje za radij

»Pljučni rak« v Jachimovu — Povprečna starost kopačev uranove rude znaša 39 let — Masarykova briga za nesrečne rudarje

V slovitom češkoslovaškem rudniku za pridobivanje radija v Jachimovu je izbruhnila stavka in ob tej priliki je zvedela tudi širša javnost, kako nevarno je delo v tem rudniku.

Jachimov je bil dolgo časa vodilni kraj za pridobivanje te rečne prvne, kajti nikjer drugod v Evropi

nimajo toliko uranove rude, iz katere pridelajo po mnogih postopkih neznatne količine žareče kovine. Ko je ga. Cureva odkrila čudovite lastnosti radija, je bilo videti, da je za Jachimov napočila zlata doba. Ze prej je kraj slovel po svoji srebrni rudni. Včasih jo je kopalo do 12.000 rudarjev. Toda srebrne plasti so polagoma usahle, dobi bogastva je sledila doba obubožanja.

Oblasti so dajale potem izkopavati uranovo rudo

manj zavoljo dobička

nego za to, da je imelo nekoliko sto družin posel in zaslužek. Toda glasovi, da bi to pridobivanje kot nerentabilno popolnoma opustili, so začeli že prevladovati, ko se je razširila vest o odkritju ge. Curie in je potem nek inženir spoznal vrednost uranovih odpadkov in je po nekoliko pozikuhin ustvaril

novi dobo procvita

v Jachimovu. Od tedaj so odkrili že druga nahajališča radija in tudi bogatejša, toda radij pridobivajo tu še vedno cloveštvo v blagoslov. Pridobivajo ga iz treh jam in število rudarjev znaša 250 do 290. Malokdo pa ve, da je njih kruh eden najtežjih na svetu.

Statistike govore o tem s pretresljivimi številkami. Na vsem Češkoslovaškem je število obolenj,

smrti in primerov invalidnosti med rudarji v Jachimovu najvišje. Ze v 17. stoletju so poznali tu neko skrivnostno »gorsko bolezen«, ki jo je medicina pozneje ugotovila kot pljučni rak. Za to boleznijo ali vsaj za kakšno drugo pljučno boleznijo obole skoraj vsi kopači uranove rude. Loti se jih že v mladih letih, tako da znaša povprečna življenjska doba jachimovskega rudarja komaj 39 let, med tem ko znaša

srednjeevropsko povprečje 58 let.

Med 1000 primeri smrti umre na Češkem 16 oseb, v Jachimovu pa 25.

Od 1. 1929 dalje obdura jo truplo vsakega jachimovskega rudarja. Neko zdravniško poročilo iz lanskega leta ugotavlja, da je v dvanajstih mesecih 9 teh rudarjev umrlo za pljučnim rakom, 6 pa za drugi-

mi pljučnimi boleznimi. Pokojni državni

predsednik Masaryk

je kratko pred svojo smrtjo določil večjo vsoto za komisijo, ki naj bi proučila vzroke jachimovske rudarske bolezni in jim našla primeren lek. Trajalo pa bo še nekaj časa, preden bodo imeli rudarji od tega praktično korist.

Podsedanjimi okoliščinami žrtvuje delavstvo, ki pridobiva radij, 20 let svojega življenja za ta radij, za zdravje drugih ljudi. Kako silen je

učinek radijskih emanacij

v rudnikih, je najbolje razvidno iz poskusa, ki so ga napravili l. 1932. Takrat so spravili celo vrsto poskusnih živali v jame in so jim tam posvečali vso mogočo skrb. In vendar so vse živali poginile v treh tednih. Prezračevalne naprave, ki so jih vdelali leto pozneje v rudnik 'n ki so obstojale iz debele, pocinkane in z dvojno zaščitno plastjo pobarvane pločevine, so bile že po

letih tako razdepane,

da so ob samem dotiku razpadale kakor kresilna goba. Pri vsem tem so rudarske meze precej skromne. Po 15 letih dela imajo možje pravico komaj do 150 Kč pokojnine.

Vojaki na smučeh



Avstrijski vojniki-smučarji na terenu ob robu gozda pri Hainbachu

Podnebje notranje polarne kotline

V središču Arktide ni takšnih mrazov kakor v Jakutski

Znani ruski polarni raziskovalec prof. Molčanov je izjavil s sedeže o znanstvenih izledkih Papaninove skupine, kar se tiče podnebnih prilik v notranji polarni kotlini.

Iz opazovanj je sklepali, da celo v središču Arktide ni takšnih mrazov, kakor jih opazujejo v Jakutski v Sibiriji. Najnižje temperature, ki so jih izmerili na plavajoči ledni plošči, so znašale 30 do 35 stopinj pod ničlo, med tem ko so v Jakutski v decembru lanskega leta izmerili tu-

di 50 stopinj pod ničlo.

Z orodjem za opazovanje vetrov so ugotovili razmeroma velike vetrovne brzine. Brezvetrije je vladalo zelo redkokdaj. Zbrani znanstveni material bo pokazal nedvomno celo vrsto novih, važnih posebnosti tistih krajev. Brezlična sporočila Papaninovi ljudi, ki so jih meteorologi vseh dežel sprejemali z veliko pozornostjo, so že doslej pomagala izpolniti marsikatero vrzel v našem znanju o vremenu in podnebnju.

Priznanje Skoblinove žene

Skrivnosti boljševiškega fonda za vohune v inozemstvu

Za pariške liste še vedno ni do kraja razčiščena afera skrivnostnega izginotja generala Millerja, voditelja ruskih emigrantov v Parizu. Preiskovalni sodnik Marchat braka ro podatkih, ki jih je nabral tekom preiskave, z veliko natančnostjo in se mu je posrečilo spraviti na dan presenetljive ugotovitve.

Na podlagi zasluišanja žene generala Skoblina, ki je bila prijateljica žene izginotega generala Millerja, izhaja nedvoumno, da je bil Skoblin vohun G.P.U. v Parizu in je v tem svojstvu izigral Millerja v roke sovjetskemu agentom. Skoblinova žena, ki se je doslej delala nedolžno, še vedno taji, da je bila poučena o vlogi svojega moža, priznava pa, da mu je pomagala pri nekaterih akcijah. Priznala je tudi, da je bila poučena o zaroti proti generalu Millerju. To je doslej tajila v upanju, da si bo lahko preskrbela učinkovit alibi, kar se ji pa ni posrečilo.

Preiskovalni sodnik je temeljito proučil finančna razmere Skoblinove žene in je prišel do zaključka, da je generalova družica živela v velikem razkošju. Samo za obleke je potrošila okoli 60 tisoč frankov na leto. Poleg tega je potovala večkrat v inozemstvo, in sicer vedno v luksuznih vlakih. Skoblin je prejemal 500 frankov mesečne podpore, od tega je zaslužil 300 frankov pri Millerju, ki ga je imel za zaupanja vrednega sodelavca. Skoblinova se zdaj izgovarja, da je dobila denar za svoje luksurično življenje od oseb, ki so prihajali k nji po nasvete. Bavila se je namreč s psihoanalizo, iz katere je napravila donosno obrt. Preiskovalni sodnik seveda ne verjame zagovoru Skoblinove in je prej ko slej prepričan, da je izhajal denar, s katerim sta razpolagala Skoblin in njegova žena, iz tajnih virov boljševiškega fonda za vohune.

Postala sta mož in žena



Hči nedavno umrlega angleškega državnika Ramsaya Mac Donalda se je te dni omožila s Normanom Ridgleyem, svojim bivšim vrtnarjem. Ker se ni minila doba žalovanja za Mac Donaldom, se je izvršila poroka v tišini in v najožjem rodbinskem krogu

D'Annunzio na mrtvaškem odru

Gabriela D'Annunzia so v vili ob Gardskem jezeru položili na mrtvaški oder v uniformi letalskega generala z reško kolajno na prsih. Pesnikovo mrtvaško masko je ponel kipar Minerbi. Naknadno poročajo, da je smrt nastopila zaradi izliva krvi v možgane. Ob času smrti sta se mudila pri D'Annunziu pianistka Baecara in arhitekt Maroni. Soba s spominiki na vojne doživljaje in knjižnico z rokopisi so po smrti D'Annunzia zapečatili.

A NEKDOTA

Gabriele D'Annunzio se je nekoč podal iz vile »Cappuccina« pri Florenci na vaški trg, zajahal belca in se brez badeše v pozijah ustavil sredi trga. Ljudje so se začudeno pogledovali, češ, kaj dela, in eden je menil: »Kaj dela? Poskusa, kako bo učinkoval kot kipi«

VSAK DAN ENA



»Ali prav vidim? Vi počivate, namesto da bi delali?«
»Oprostite, saj sem vendar spal.«
(The Humorist)

KARIKATURA



Francoski min. predsednik Camille Chautemps je prodrl z delovnim statutom, toda pri tem glasovanju so se zrahljali temelji pariške ljudske fronte

Napad na denarnega sla

V Parizu je bil izvršen te dni drzen roparski napad na poštnege sla pod mostom v 13. pariškem okrožju. Sla sta napadla dva moža. Eden mu je iztrgal torbo, v kateri je bilo 45 tisoč frankov gotovine. Poštni sel iz klicala na pomoč. Tega sta se roparja tako ustrašila, da sta streljala nanj, potem pa sta pobegnila s plenom.

Graški hitlerjevci demonstrirajo



Zadnje dni je bilo v Gradcu več javnih hitlerjevskih demonstracij, ki povzročajo Schuschniggovi vladi prav resne skrbi. Demonstranti so uporabljali celo zastave s kljukastim križem

Dramatičen lov na razbojnika

Barikada sredi ulice — Več mrtvih in ranjenih

Krvav lov za razbojnika, ki je tirjal dve človeški življenji, so imeli te dni v okolici Pariza. Trije vlomilci so vdrl v neko trgovico v pariški okolici ter so nagrabili za 75 tisoč frankov plena. Delavci pa so jih tik pred odhodom zalotili ter jih pregnali.

Na begu je razbojnika ustavil neki orožnik. Spravili so ga s poti na ta način, da so ga ustrelili. Po tem umoru so prisilili šoferja nekega avtomobila, da jim je prepustil svoj voz, s katerim so oddirjali skozi Coulommies. V bližini tega kraja je hotela avto ustaviti skupina orožnikov, ki pa se je morala umakniti, ko je videla, da jih bo vozilo sicer podrla na tla in jih povzročilo. Nekaj sto metrov od tega kraja so srečali vlomilci dva policista, ki sta streljala na be-

gune. Spopad je bil zelo srdit, razbojnika pa so po njem vendarle odnesli pete. V tem času so bile o begu razbojnikov obveščene vse policijske postaje pariške okolice. V Rebaisu, skozi katerega so domnevali, da bo pridrvel ugrabljeni avtomobil, so policisti napravili barikado sredi ceste. Beguni so ras prišli do tja in so se morali ustaviti, ker niso mogli dalje. Podati pa se niso hoteli. Prišlo je do hudega streljanja, med katerim je bil neki stražnik močno ranjen. Kljub navarni rani, ki jo je dobil v bitki, pa je imel še dovolj moči, da je strljal na roparje. Enega izmed njih je ubil, enega ranil, tretji pa se je vdele, da ne more pobegniti nikamor več, vdal. Policija je imela v tem spopadu enega mrtvega in dva ranjena.

Zdravnikova tekma s smrtjo

Neodoljiva želja, da bi še enkrat videl svojo ženo, je povzročila smrt

Med službnim obiskom v Harbroughu je zdravnik dr. Bowera Daltona, ki je bolehal na srcu, napadla slabost. Njegovi spremljevalci so hoteli pozvati drugega zdravnika, toda Dalton je odklonil. Namesto, da bi si privoščil predvsem počitka in počakal, dal-li se to njegovo stanje izboljšalo, si je dal takoj pripraviti avtomobil. S težavo mu je uspelo s pomočjo prijateljev, da je sedel k volanu. Odklonil je vsako spremetvo.

Do svojega doma je imel samo 24 km vožnje, toda ta kratka nočna vožnja je bila prava tekma s smrtjo. Kot zdravnik je dr. Dalton dobro vedel, da bi mogel ta napad romaniti smrt. Ni hotel pa za nobeno ceno umreti daleč od žene in otrok. Zato je skušal dati vozilu čim večjo brzino, kolikor je bilo to sredi živahnega raznožja prometne pač mogoče. Pričakovati je mogel, da bo vsak trenutek izgubil zavest.

Po nekoliko minutah so mu začele roke odpovedovati. Vso svojo silo je moral zbrati, da jih je obvladal. Zadnji kilometer je opravil samo še v tempu korakov. Z nadčloveško močjo se je boril proti svoji slabosti in res mu je uspelo, da je došel do svojega stanovanja. Z velikanskimi bolečinami se je plazil potem po stopnicah in je padel svoji ženi dobesedno v naročje. S slatostnim glasom ji je še mogel povedati, kaj se je zgodilo in da ni hotel izgubiti zavesti, preden bi je še enkrat ne objel, potem je omahnil.

Povratak iz Abesinije



Mussolini objema maršala Grazianija pri povratku iz Abesinije v Rim

V razdejanem mestu



Vojaštvo generala Franca je v majhnih oddelkih zasedlo republikancem iztrgani Teruel, o katerem je uradno dognano, da je nad 20 odstotkov stavb uničenih do temeljev, 98 odstotkov pa poškodovanih po eksplozijah in požarih

